

GODKJENT FVP

Innledning

Rødberget (VV00003235)

Godkjent av	Statsforvalteren i Trøndelag
Oppstartsdato	08.12.2014
Planlagt revisjon	01.01.2030
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	26.08.2020
Høringsdato	18.11.2019
ephorte saksnummer	2019/11271
Forvaltningsmyndighet	Statsforvalteren i Trøndelag
Forvaltningsmyndighetstype	Fylkesmann
Oppsyn	
Fylker	Trøndelag
Kommuner	Indre Fosen
Verneform	marint verneområde (naturmangfoldloven)
Verneplan	Marin verneplan
Vernet dato	17.06.2016

Om forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområdet, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv.

Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Utkast til forvaltningsplan sendes på høring til grunneiere og berørte interesser. Forvaltningsplan for store verneområder og Ramsar-områder godkjennes av Miljødirektoratet. Forvaltningsplaner utarbeidet av kommunen som forvaltningsmyndighet godkjennes av statsforvalteren. Retningslinjer for saksbehandling i verneplanarbeid (Rundskriv T-2/15) gjelder så langt det passer også for utarbeidelse av forvaltningsplaner.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet, og treffe nødvendige tiltak hvis verneverdiene trues.

Forvaltningsmyndigheten utøver myndighet etter verneforskriften. Dette omfatter myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon fra vernebestemmelsene. Forvaltningsmyndigheten kan også gi utfyllende retningslinjer om forvaltning av verneområdet og om skjøtsel. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten om verneverdiene og vernebestemmelsene. Forvaltningsmyndigheten har som oppgave å planlegge og utføre skjøtsel i verneområdet, og registrere og dokumentere naturverdier i området.

Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for verneområdet. Verneforskriften fastsetter forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for verneområdet. Forvaltningsmyndigheten har i tillegg hjemmel til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene i naturmangfoldloven § 48.

De sentrale forvaltningsorganer har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. Sentrale forvaltningsorganer er Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet.

Tilleggsopplysninger

Store deler av våtmarksområdet Grønningsbukta naturreservat overlapper med Rødberget marine verneområde. Her vil to verneforskrifter gjelde, og det er den strengeste vernebestemmelsen som gjelder.

Arbeidet med forvaltningsplan for Grønningsbukta naturreservat er også i gang. Forvaltningsplanene for Rødberget marine verneområde og Grønningsbukta naturreservat ble sendt ut samtidig på høring.

Områdefakta

Rødberget (VV00003235)

Landareal (daa)

Sjøareal (daa) 16000

IUCN-status IUCN_IA

Ramsar-status Nei

Emerald-status

Internasjonale forpliktelser

Norge har undertegnet en rekke internasjonale miljøavtaler. Flere av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land. Mange av våre verneområder er svært viktige bidrag til at slike avtaler kan følges opp og gjennomføres i praksis.

Aichi-mål 11 under Konvensjonen om biologisk mangfold innebærer å sikre et effektivt og representativt vern av 10% av verdens kyst- og havområder. Det tilsvarende nasjonale målet er at "eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjoner" jf. Prop. 1 S (2014-2015) for Klima- og miljødepartementet.

IUCN-tekst

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion (IUCN). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. Det finnes et eget program for arbeid med verneområder (Protected Areas), <https://www.iucn.org/theme/protected-areas>. Under dette programmet utvikles det veiledning for å øke effektiviteten i arbeidet med å beskytte natur. En av disse er et klassifiseringssystem med såkalt IUCN kategorier: <https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about/protected-area-categories>. Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt.

Rødberget marine verneområde faller inn under IUCN-kategori IA (Strict Nature Reserve), som defineres kort som følgende: "områder for å beskytte biodiversitet og geologiske trekk, som skal ha liten grad av menneskelig påvirkning slik at områdene kan fungere som referanseområder for forskning og overvåkning" (Dudley 2008).

Natur

Rødberget (VV00003235)

Beskrivelse

Rødberget er et havstykke som ligger mellom Grønningsbukta i vest og Prestbukta i øst, på nordsiden av Trondheimsfjorden i Rissa kommune. Stadsbygd ligger like ved og kommunesenteret Rissa ligger ca. 14 km nord. Rødberget marine verneområde omfatter ca 16 000 daa og er en strømrisk hardbunnslokalitet med et stort kaldtvannskorallrev, samt 2 rike bløtbunnsområder på grunnere vann. Fra Rødbergneset går det en bratt undersjøisk fjellrygg ned til mer enn 500m dyp. Denne fortsetter som en mindre bratt rygg ca. 2 km sørover fra Rødberg.

Store deler av naturreservatet Grønningsbukta overlapper med Rødberget marine verneområde.

Naturtyper beskrivelse

Rødberget har det største mangfoldet av flora og fauna i Trondheimsfjorden. Totalt er minst 2/3 av de marine artene i fjorden registrert her, minst 600 arter, og det finnes både sørlige og nordlige arter som overlapper med sine utbredelsesgrenser. Minst 15 av de 17 kjente norske korallartene er påvist,

sammen med en artsrikdom av mollusker, børstemark, krepsdyr, pigghuder og sekkedyr. De sterke tidevannstrømmene som vesentlig går i vestlig retning, fører med seg både organisk materiale og plankton og bidrar til det rike dyrelivet på denne lokaliteten.

Den største verneverdien i Rødberget marine verneområde er det store korallrevet som ligger i skråningen utenfor Rødbergneset. I tillegg er det rike bløtbunnsområder i Grønningsbukta og Prestbukta.

Korallrev

Korallrev er et spesielt økosystem som er bygd opp av kalkskjeletter av samfunnsbyggende koralldyr. Korallrev omfatter områder på havbunnen dominert av levende og døde steinkoraller, som *Lophelia pertusa*, samt alle organismer som lever i havet og er nært knyttet til korallforekomstene. I motsetning til tropiske korallrev, er Rødberget som andre norske korallrev et kaldtvannskorallrev. Kaldtvannskorallrev er ikke avhengig av lys og i Trondheimsfjorden finnes det korallrev fra 36-37 m dyp (Skarnsundet i Trondheimsfjorden) til om lag 600 meter ved Agdenes. Temperaturområdet for *Lophelia* er 4-9 grader og den må ha en salinitet på over 32 ‰.

Kaldtvannskoraller lever i motsetning til de tropiske gruntlevende koraller, ikke i symbiose med alger, og ernærer seg i stedet på zooplankton og næringspartikler i vannet. Sterk vannstrøm fører til at flere potensielle byttedyr og næringspartikler flyter forbi, og kaldtvannskoraller trives best der strømmen er forholdsvis sterk. Dette er også grunnen til at koraller finnes på så grunt vann inne i fjordene.

Korallene vokser på ryggen og hardbunnen i Rødberget. Revet kan deles inn i 3 soner: 1. Øverst finner vi for det meste levende steinkoraller (*Lophelia pertusa*) med bare få andre arter, som hornkorallene sjøtre og risengrynskorall litt lengre ned. 2. Nedenfor finnes en sone dominert av døde og delvis nedbrutte koraller som danner et strukturelt komplekst habitat. 3. Nederst ved foten av revet finnes en sone med korallgrus bestående av små korallbiter i sand og mudder. Det kan finnes mange svamper i denne sonen.

Korallrevene danner et komplekst 3-dimensjonalt habitat som tiltrekker mange andre arter, spesielt mange virvelløse dyr, men også fisk. På Rødbergrevet er det registrert minst 565 forskjellige arter, noe som viser at korallrevet er et "hot spot" når det gjelder biologisk mangfold. Man regner med at antall arter som lever på korallrev er flere ganger høyere enn for den omkringliggende bløtbunnen. Rundt 800 arter er funnet på *Lophelia*-rev i nordøstlige Atlanterhavet. Disse tallene er oppsiktsvekkende siden de bare gjelder ett habitat og tatt i betraktning at vi regner med at hele den norske marine bunndyrfaunaen består av ca 3500 arter (makrofauna > 1) (Brattgard & Holthe 1997).

Bløtbunnsområder

Både Grønningsbukta og Prestbukta består av naturtypen Bløtbunn i marine systemer, som dekker de grunne havområdene. Stort sett er det vanskelig å se artsmangfoldet i ei bløtbunnsfjære, for de fleste artene er nedgravd i bunnssubstratet. Noen titter frem når fjæra oversvømmes, mens de fleste er bofaste nede i sanden eller leira. Det gjelder både muslinger og fjæremark. På denne måten kan de opprettholde et fuktig miljø og beskytte seg mot store temperatursvingninger. Arter som er vanlige i bløtbunnsfjærer er fjæremarker, muslinger og krepsdyr. Disse er viktige næringskilder for fugl og fisk.

Tang og tare

I verneområdet finnes det også forekomster med tang og tare som er viktige oppvekst- og næringssøksområder for mange marine arter, både krepsdyr og fisk. Tareskogene er også svært produktive og har et dynamisk økosystem, og er også viktig i CO₂-regnskapet. Tareskoger består hovedsakelig av stortare (*Laminaria hyperborea*) og kan ha innslag av andre brunalger. Stortare vokser på hardbunnsområder nedenfor lavvannsgrensen langs hele norskekysten. Utbredelsen av stortaren varierer etter lystilgang og kan forekomme helt ned mot 40 meters dyp der vannet er så klart at lyset rekker ned. Taren kan bli opptil tre meter høy og utkonkurrere andre tarearter ved å vokse seg så stor at de skygger for andre mindre tarearter. Stortaren er robust og tåler fysisk påvirkning og er derfor ofte dominerende på lokaliteter med stor bølgepåvirkning og sterk strøm, mens i halveksponte områder vokser stortaren ofte sammen med andre tarearter. Tareskog er assosiert med et stort artsmangfold både i sammenheng med og på (epifauna og epifytter) selve taren. Tareskogen er oppvekstområde og gjemmede for fiskeyngel, og matfat for krepsdyr og en del dykkende sjøfugler. I fjæreamrådet finner vi mindre tangarter som blæretang, sagtang, spiraltang og grisetang, i tillegg til blågrønnbakterier, marbek, rødalger (fjærehinne, sæl, vorteflik) og grønnalger som havsalat og grønske.

Arter beskrivelse

Koraller

Polypp-dyrene hos revdannende arter lever bare i de ytterste 10-20 cm av koloniene. Resten består av nakent og dødt korallskjelett. Etter hvert som polyppene dør, danner de døde skjelettrestene underlag for nye individer. På Rødberget, som ellers langs norskekysten, er det stort sett øyekorallen som danner rev. Av andre koraller knyttet til Rødberget er blant annet sjøtre (*Paragorgia arborea*), risengrynskorall (*Primnoa resedaeformis*), sjøbusk (*Paramuricea placomus*) og dødmannshånd (*Alcyonium digitatum*).

Selv om faunaen på korallrevet er rikt, har vi ingen eksempler på arter som utelukkende lever i dette habitatet. Men revene har allikevel en nøkkelrolle som levested for visse arter. Noen arter finnes i store mengder på korallrev og finnes sjelden i andre habitater. Dette kan bety at korallrevene er et bedre habitat for disse artene enn andre habitater vi kjenner. Det betyr igjen at hvis revene forsvinner kan dette ha betydning for artenes fremtid i våre farvann da det kan tenkes at artene kan få problemer med å spre seg og opprettholde populasjonene fordi kjernepopulasjonen tynnes ut.

Mange av artene som lever på korallene har et kort larvestadium (for eksempel de aller fleste mosdyrene) eller føder ferdigutviklede unger (for eksempel slangestjerner i slekten *Ophiacantha*). Ved rekolonisering, eller ved nyetablering av et korallsamfunn vil sannsynligvis artene uten pelagiske larver trenge lengre tid på å etablere seg enn de med et pelagisk larvestadium. Dess nærmere det er til et normalt utviklet korallrev, dess hurtigere kan man tenke seg at denne koloniseringen vil skje.

Lusuer (*Sebastes viviparus*) og vanlig uer (*Sebastes norvegicus*) er det vanligste fiskene å se på *Lophelia*-revene. Uer kan ligge og "hvile" direkte på korallene eller stå i stimer rett over korallene. Fiskeforsøk med line viser at fangstene av uer er opptil 6 ganger større i korallområder sammenlignet med områder utenfor korallene. Brosme og lange er også fiskearter som er vanlige å finne ved korallrev. For uer-artene ser revene ut til å ha en viktig betydning i reproduksjonsbiologien ved at de samler seg på korallene i store mengder i yngletiden.

Hornkorallen sjøtre er vanlig på korallrevet i Rødberget marine verneområde og finnes både som rød og hvit variant. Korallgreinene er ofte besatt med slangestjernen *Gorgonocephalus caputmedusae*. Store bergflater er tett besatt med sjørosen *Urticina eques* i mange fargevarianter. Her finnes også en rik svampefauna med flere arter.

Fugl

Grønningsbukta er et svært viktig strand- og gruntvannsområde med høy ornitologisk verdi. Den fungerer som raste- og overvintringsplass for vannfugl. Minst 174 fuglearter er observert her, deriblant flere sjeldne arter. Bukta er også hekkeplass for strandfugler, bl.a. gravand, sandlo og rødstilk. Den er også en myteplass for ærfugl og sjøorre. Området har stor pedagogisk verdi og må ses i sammenheng med lokaliteten Prestbukta.

I Prestbukta er det registrert minst 130 fuglearter, hvorav mange ande- og vadefuglarter. Flere av de observerte artene er sjeldne regionalt og/eller nasjonalt, som for eksempel vipe, bergand, sjøorre, svartand og storlom. Gravanda hekker flere steder langs stranda og hele Prestbukta er et viktig myteområde for ærfugl og sjøorre (registrert både på den norske og internasjonale rødlisten) (Habberstad & Sørensen 1995). Området må ses i sammenheng med lokaliteten Grønningsbukta naturreservat, og Prestbukta anses som minst like viktig som fuglebiotop. Mange av fuglene bruker også dyrkamarka som en buffer og næringssøksområde. Det er også en rik spurvefugllokalitet i kratt og skog grensende til fjæra i hele Prestbukta.

Pattedyr

Oter er vanlig i hele verneområde. I tillegg observeres det hval gjennom hele året. Vågehval, nise og grindhval er de mest vanligste hvalartene å

observere i Trondhjemsfjorden. Steinkobbe har også blitt observert i Rødberget marine verneområde.

Rødlistearter beskrivelse

Av svamper og koralldyr i Rødberget marine verneområde er øyekorall og sjøtre kategorisert til NT (nær truet) i Norsk Rødliste (Kålas m.fl. 2015). Vanlig uer er oppført som sterkt truet (EN). For mange marine arter er det fortsatt datamangel når det gjelder truethet.

Korallrev som er dannet av *Lophelia pertusa*, som Rødberg, er inkludert på OSPARs* liste over marine arter og naturtyper som er truet og/eller har negativ utvikling og skal derfor følges opp med tiltak.

Det samme gjelder naturtypen med viftekoraller (Coral gardens). OSPAR har offentligjort en gjennomgang av status og behov for tiltak for slike korallrev i nordøst-Atlanteren. Det vises til at trenden for utbredelse og tilstand til korallrevene er nedadgående, frem til nå hovedsakelig på grunn av skadelige bunnfiskmetoder.

Det vises til at også annen påvirkning, blant annet fra oljeboring, kan ha negative effekter, og at havforsuring og klimaendringer kan bli alvorlige trusler dette århundret. Forskning viser at norske havområder har blitt opp mot 30 prosent surere som følge av økt CO₂-innhold i atmosfæren.

*OSPAR - Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhavet.

Når det gjelder fugler er det observert mange arter som pr i dag står på den norske rødlisten. De fleste er observert i Grønningsbukta og Prestbukta. Av arter som er registrert kan det nevnes: skjeand, bergand, toopdykker, knekkand, krykkje, svartand, vipe, fiskemåke, sjøorre, stjertand, samt mange flere. Liste over observerte rødlistearter pr 2015 ligger som vedlegg.

Geologi beskrivelse

Rødberget marine verneområde er en strømrisk hardbunnslokalitet som omfatter en spesiell geologisk struktur med grunne spektakulære forekomster av korallrev. Ved Grønningsbukta og Prestbukta består området av grunne bløtbunnsområder, men fra Rødbergneset går det en bratt undersjøisk fjellrygg ned til mer enn 500 meter dyp. Denne fortsetter som en mindre bratt rygg ca. 2 km sørover fra Rødberget.

Klimaendring

Klimaendringer som oppvarming av havet og havforsuring vil nok forårsake en stressfaktor for korallene i Rødberget. Oppvarming av havet kan påvirke strømforholdene i Trondheimsfjorden og forandre oksygeninnholdet på dypere vann. *Lophelia* kan tolerere en stor variasjon i temperatur, akkurat som naturlig variasjon over tid på samme sted. Men det er usikkert hvordan en

enkel populasjon vil reagere på en brå endring i temperatur. Spesielt hvis den allerede lever nært toleranse- terskelen. Selv om økning i temperatur ikke har en stor effekt på *Lophelia*, kan temperaturforandringer i kombinasjon med andre forandringer i omgivelsene ha en stor negativ effekt.

Havforsuring er negativt for *Lophelia* da det påvirker veksten til korallene. Forandringer i havets kjemi (karboninnhold) sammen med havforsuring, kan gi en undermetning av kalsiumkarbonat i sjøvannet. Kalsiumkarbonat er byggemateriale for kalkalger og kaldtvannskoraller. Havforsuring kan også føre til at de døde delene av revene, som mange andre arter er avhengig av, kollapser fortere.

Annen negativ påvirkning

Pr i dag er det ikke registrert noen negativ påvirkning på området. Noe fiskeredskaper er observert på korallrevet, men det ser ikke ut som det har hatt noen negativ påvirkning.

Noe næringstilførsel har kommet ut i verneområdet fra omliggende landbrukseiendommer og industrianleggene på Rødberget. Men på grunn av den sterke strømmen ser det ut som at det ikke har hatt noen negativ påvirkning på korallrevet. Det har heller ikke blitt registrert noe dårlig vannkvalitet i de grunne bløtbunnsområdene.

Den største trusselen for de fleste verneområder og biologisk mangfold er arealendringer. Ved Rødberget er det et økende press mot arealene ved verneområdet fra forskjellige næringsvirksomheter i området.

BruksHistorikk

Rødberget (VV00003235)

Eierstruktur

Rødberget marine verneområde berører 24 eiendommer i Indre Fosen kommune, med gnr./bnr. 11/1, 11/2, 11/3, 11/5, 12/1, 12/3, 12/8, 12/9, 12/16, 13/32, 13/40, 14/1, 14/3, 14/4, 15/1, 16/1, 16/6, 20/1, 20/2, 20/3, 20/4, 20/5, 20/6 og 21/2.

Inne ved Grønningsbukta og Prestbukta går vernegrensen opp mot midlere høyvann (normal fjære). I disse områdene er privat grunn berørt, jf. dom fra Høyesterett av 13.april 2011 (HR-2011-814-A). Hovedregelen er at eiere av grunn ned til strandlinjen har eiendomsrett ut til sjøen til marbakken eller - hvis marbakken ikke kan påvises - til to meters dybde ved middels lav vannstand.

Mesteparten av Grønningsbukta og Prestbukta grenser mot landbruksområder, bortsett fra et lite område ved utløpet av Prestelva som eies av Museet Kystens Arv. På Rødberget er det mye industri (landbasert

oppdrettsanlegg, småbåthotell, m.m.). Ved Rødbergneset går grensen utenfor privat grunn og industriområdene ligger dermed ikke i verneområdet.

Verneprosess

Rødberget marine verneområde var ett av 41 områder som ut fra naturfaglige kriterier ble tatt med i "Utredning DN Nr. 1995 - 3, Kartlegging av egnede marine verneområder i Norge". De utvalgte områdene ville til sammen ivareta viktige marine naturverdier, og variasjonen i marin natur.

I 2001 ble det opprettet et rådgivende utvalg som kom med forslag om hvilke områder som burde inngå i en nasjonal marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (den gang Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (den gang Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet. Endelig tilrådning fra rådgivende utvalg kom i 2004, og Rødberget marine verneområde var blant 36 områder som ble anbefalt med i første fase av en nasjonal marin verneplan.

Oppstartsmeldingen for vern av Rødberget marine verneområde ble sendt ut høsten 2009. Den gang var det foreslått å kalle området Rødberg marine verneområde. I 2014 fikk statsforvalteren i Trøndelag (den gang statsforvalteren i Sør-Trøndelag) sammen med tidligere statsforvalteren i Nord-Trøndelag i oppdrag å utarbeide verneforslag for til sammen 4 marine verneområder i Trondheimsfjorden; Skarnsundet og Børgin i Nord-Trøndelag og Gaulosen og Rødberg i Sør-Trøndelag.

statsforvalteren i Trøndelag har hatt ansvaret med å utarbeide verneforslag for Rødberget. Verneforslag og utkast til forvaltningsplan ble sendt ut på høring samtidig mai 2015. Rødberg ble vernet som Rødberget marine verneområde ved kongelig resolusjon den 17. juni 2016.

Restriksjonsområder

I den delen av verneområdet som ligger innenfor Grønningsbukta naturreservat er det forbudt med ferdsel som kan virke forstyrrende for fugle- og dyrelivet. Hunder må også holdes i bånd hele året. I Grønningsbukta er motorisert ferdsel forbudt, herunder også bruk av modellbåter, modellfly og drone.

Unntak for motorisert ferdsel i vann i Grønningsbukta (jf. Spesielle skjønnsforutsetninger/avtaler for Grønningsbukta naturreservat av 16.11.1989):

- Motorisert ferdsel til vanns er tillatt i forbindelse med utøvelse av tradisjonelt fiske.

- Grunneiere og rettighetshavere har adgang til motorisert ferdsel til vanns ved inn- og utkjøring fra naust og båtplasser
- Ut fra stranden mellom grensepunkt 17,18 og 19 (se kartvedlegg) skal det være adgang til slik motorisert ferdsel.
- Ved motorisert ferdsel til vanns er det ikke tillatt å ferdes i høyere fart enn 5 knop

I resten av Rødberget marine verneområde er det ingen restriksjoner mot vanlig ferdsel og motorisert ferdsel i verneforskriftene.

Skjønnsforutsetninger

Det finnes ikke skjønnsforutsetninger for Rødberget marine verneområde. Men Grønningsbukta naturreservat har spesielle skjønnsforutsetninger/avtaler (Midt-Trøndelag herredsrett 16.11.1989) som vil gjelde i den delen der Grønningsbukta naturreservat overlapper med Rødberget marine verneområde.

Skjønnsforutsetninger for Grønningsbukta:

a) Grunneiere kan tømme stein i området fra egen områder. Det gjelder bare naturstein på steder avmerket på vedlagte kart, men også spredt i strandområdet og til reparasjon av skader gjort av sjøen dog slik at det ikke endrer terrengformasjonene.

Åkerstein kan tas tilbake fra de spesielt anviste velteplassene.

b) Grunneiere kan brenne avfall fra egne eiendommer på steder som anvises av vernemyndighetene. Bare organisk brennbart materiale kan brennes, og etter brenning skal det ryddes. Brenning bør fortrinnsvis skje før 1.april eller etter 1.oktober.

c) Det er ikke tillatt å grave ned avfall i verneområdet.

d) Det er ikke tillatt å bruke kunstgjødsel eller påkjøre bløtgjødsel i verneområdet.

e) Det er ikke tillatt å bruke sprøytemidler i verneområdet.

f) Fra forbudet mot motorisert ferdsel i reservatområdet, jfr. fredningsbestemmelsene IV, punkt 4, gjelder disse unntakene:

- Motorisert ferdsel til vanns er tillatt i forbindelse med utøvelse av tradisjonelt fiske.

- Grunneiere og rettighetshavere har adgang til motorisert ferdsel til vanns ved inn- og utkjøring til og fra naust og båtplasser.

- Ut fra stranden mellom grensepunkt 17,18 og 19 skal det være adgang til slik motorisert ferdsel.

- Ved motorisert ferdsel til vanns er det ikke tillatt å ferdes i høyere fart enn 5 knop.

- Motorisert ferdsel til land er videre tillatt for grunneiere i forbindelse med frakt av åkerstein, frakt av rask som skal brennes, frakt av båt til og fra naust og båtplasser, og henting av grus.

g) Hver grunneier tillates å utta inntil 2 lass a 2 m³ grus pr år fra sin del av området.

Brukshistorie

Det er funnet helleristninger på gården Stykket i nærheten av Rødberget, som stammer fra eldre steinalder ca. 4000 f.kr. Man kan anta at det har bodd mennesker ved Rødberget siden den tid.

Rundt året 960 ble Stadsbygd et skipsrede. Kongen gir bygda ansvar for å ha et leidangsskip som ble utrustet med 40-60 våpenføre menn. I 1177 gikk kong Sverre på land på Rødberget og holdt krigsråd før han gikk til angrep på Nidaros. I 1198 var det et slag mellom Kong Sverre og baglerne utenfor Stadsbygd. På 1600 tallet ble det holdt militære øvelser i Prestbukta ved utløpet av Prestelva.

Det har sannsynligvis vært drevet jordbruk på landområdene rundt Rødberg i minst to tusen år. Man kan anta at de første menneskene som bosatte seg her startet først med fiske før de lærte seg å drive jordbruk. Opp gjennom tidene har store omveltninger skjedd i landbruket med hensyn på redskapsbruk og produksjon, noe som igjen trolig har forandret landskapet.

Det har tidligere vært notfiske etter sild og laks, men dette har det ikke vært åpnet for i de siste årene. Ellers har området bare vært åpnet for et begrenset garnfiske, samt at det har blitt fisket noe etter kveite, torsk, sei, breiflabb, leppefisk, krabbe og uer. Rødberget har tradisjonelt hatt det beste fiskeplassene for uer. Flere gårdsbruk i området hadde aurestøer og linesetting som man kan se spor etter i dag. Fritidsfisket har også utover 1900-tallet vært viktig - i omfang. Det er fortsatt en del fritidsfiske som foregår i hele verneområdet, men muligens noe mindre enn

for 20-30 år siden. Det finnes nedtegnelser som viser at på 1970 - 1980 - tallet kunne være opptil 20 båter på kveldstid på fjorden. Særlig sild tiltrakk seg nok mange båter samtidig. I dag er det nye at turistfiske har tatt seg opp med flere båter i perioder.

Rødberget har tidligere vært havn for rutetrafikk i Trondheimsfjorden. Fra 1800-tallet til begynnelsen av 1970-tallet var Rødberget et av stoppestedene til rutebåter, blant annet «Nidelv» som var den første hjulbåt drevet av damp i rutetrafikk i Trøndelag. Fra ca. 1880 til 1914 var Reitan et aktuelt trafikksentrum. Selskaper som drev dampskipsruter mellom byen og distriktene rundt, tok opp Reitan eller Reinssjøen hvor vi i dag ser den gamle steinkaia, en steinfylling ut i sjøen ved naustene på Reitan.

Rødberget er godt kjent gjennom tidene som en «klassisk» forskningslokalitet, og mange nye arter for vitenskapen er beskrevet fra dette området. Konservator Vilhelm Storm ved Det Kgl. Norske Vitenskabers Selskab begynte undersøkelser i Trondheimsfjorden i 1872 og drev innsamling nesten hver sommer frem til 1900 langs Rødbergryggen. Han fant en rekke av de norske korallartene i bergskråningene sammen med en stor artsrikdom av organismer fra andre grupper. Konservatorene Ole Nordgård og Carl Dons fortsatte undersøkelsene på Rødberget fra 1921. I de senere årene har Rødberget vært brukt som lokalitet for spesielle forskningsprosjekter for forskere fra Trondhjem biologiske stasjon (NTNU). En forsiktig innsamlingspolitikk har vært benyttet og man har ikke samlet materiale til undervisning fra denne lokaliteten.

Landbruk

Landområdene som grenser mot det marine verneområde i Grønningsbukta og Prestbukta er for det meste landbruksområder. I begge områdene drives det landbruksproduksjon som kornproduksjon og husdyrbeite.

Landbruksdrift i områdene som grenser til Rødberg blir i utgangspunktet ikke berørt av bestemmelsene i verneforskriften. Aktiviteter og tiltak som kan ha en effekt på det marine verneområdet vil bli regulert av relevante sektorlovverk som landbrukslovgivning og forurensningsloven.

Konsentrert forurensningstilførsler i verneområdet er forbudt (§ 3 bokstav c), men avrenning fra landbruksareal vil ikke regnes inn i denne kategorien. Med konsentrerte forurensningstilførsler menes det næringstilførsel som ikke har blitt rensset før det slippes ut. For eksempel konsentrert maursyre, urensset kloakk, urensset utslipp fra oppdrettsanlegg etc.

Utenfor verneområdet vil nye tiltak som kan påvirke vannkvaliteten i verneområdet, vurderes opp i mot bestemmelsene i vannforskriften, og ikke opp mot verneforskriften. Vannforskriften setter krav om minst god økologisk tilstand i alt vann. Påvirkninger som kan føre til at økologisk og/eller kjemisk tilstand blir dårligere enn god, må reduseres slik at

målene nås. Tilstanden i Rødberget regnes i dag som god med hensyn på vannkvalitet.

De aktivitetene som verneforskriften for Rødberget vil regulere er uttak av marine planter i sjøen som tang og tare, samt store uttak av sand. Mindre uttak av sand til privat bruk vil i de fleste tilfeller ha liten betydning for verneverdiene, og vil bli gitt tillatelse til etter dispensasjonssøknad. Årsaken til at uttak av sand er satt under «Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser» i verneforskriften, er for å sikre at det i fremtiden ikke blir tatt ut for mye sand som igjen kan få en negativ effekt på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten åpner for at det kan gis flerårige dispensasjoner til slike små sanduttak, for eksempel 5-årige dispensasjoner, da det i enkelte områder i Rødberget samler seg mye sand i løpet av året. Dispensasjonene gir også mulighet til å vurdere hvor og hvordan uttak kan skje. Dette gjelder for uttak av sand innenfor vernegrensen, som er satt fra midlere høyvann ved normal flo. Uttak av sand i fjæra utenfor verneområdet er regulert av annet lovverk.

Steinsetting/plastring av kanten mellom sjø og land for å hindre at sjøen går opp på dyrka mark er tillatt da dette vil komme utenfor vernegrensen. Det vil heller ikke ha noen betydning for verneverdiene.

Friluftsliv

Alminnelig friluftsliv er ikke i strid med verneformålet, og friluftslivsaktiviteter som bålbrenning og undervisning er tillatt, jf. § 4 bokstav b.

Det er for eksempel tillatt å plukke med seg noen fine skjell og stein fra fjæra. Større tilretteleggingstiltak for friluftsliv som krever sprengning, støyping og lignende, må søkes dispensasjon fra verneforskriften (§ 5 bokstav e).

I Prestbukta er det planlagt en sti langs fjorden (fra Sandbakken-Museets Arv), som kan komme allmennheten og turister til gode. Denne stien vil ikke komme i konflikt med verneverdiene i området, og verneforskriften setter heller ingen forbud mot etablering av en slik sti da den vil komme utenfor verneområdet.

Fjæra brukes aktivt til rekreasjon både av fastboende og turister, samt at grunneiere har naust nede ved fjæra. I Prestbukta finnes det også ei strand, Bruvollfjæra, som brukes som badeplass om sommeren.

I Grønningsbukta er det satt opp fugletårn som kan benyttes av allmenheten. Det er skiltet fra Grønningsveien og videre fra gården Grønning og ned til fugletårnet. Her er det anlagt parkeringsplass. Tårnet er satt opp i regi

av statsforvalteren, Statens naturoppsyn (SNO) og grunneier, og tårnet driftes pr i dag av grunneier i samråd med SNO.

Jakt og Fiske

Fiskeri og havner

Pr i dag er det på Rødbergneset 2 havner; Rødberg fiskerihavn (driftes av Kystverket) og Sandbakken småbåthavn, samt et båthotell (Stadsbygd Båtsenter). Begge havnene og båthotellet ligger utenfor vernegrensen for det marine verneområdet, men det går noe båttrafikk inn og ut av området gjennom marine verneområdet.

I dag brukes Rødberg til yrkesfiskere der det stort sett fiskes etter lyr og krabbe. I tillegg brukes også området en del til fritidsfiske der det brukes redskaper som garn, teiner og line. Fiske er regulert gjennom havressursloven og lakse- og innlandsfiskloven.

Det er ingen forbud mot bruk av garn i Rødberg selv om bruken kan påføre koraller og andre fastsittende organismer noe skade. For eksempel kan forankring av bunngarn ved bruk av stein, dregg av jern eller anker medføre skader på koraller. I og med at fiskeredskapet står i ro vil imidlertid fare for skade være liten eller marginal i forhold til fiske med aktivt redskap. Registreringer med kamera viser imidlertid at bunngarn henger seg fast og blir værende igjen på, over og ved korallområder. Slike garn er laget av materialer som nedbrytes meget langsomt. Fiskere som bruker området bør informeres om hvor de ikke bør sette garn, for å hindre skade på korallene. I henhold til verneforskriften for Rødberget marine verneområde § 3 må ingen foreta noe som direkte eller indirekte forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

Som et føre-var bør det gjennomføres en mer omfattende kartlegging av korallforekomstene i verneområdet slik at fiskere m.fl. vet hvor de kan sette garn og ikke.

Bruk av bunnline kan medføre skade på koraller, enten fra forankring eller fra linkrokene. I og med at fiskeredskapene står i ro vil imidlertid fare for skade være liten eller marginal i forhold til fiske med aktiv redskap, og mindre enn ved fiske med bunngarn.

Rødberg omfattes av «forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62 grader nord i 2014, § 29 Tiltak for vern av kysttorsk», som forvaltes av Fiskeridirektoratet. I dag forbyr forskriften fartøy på 15 meter eller mer å fiske etter torsk med konvensjonelle redskap. Fiske etter torsk med garn med mindre maskestørrelse enn 156 mm (8 omfar) og fiske med snurrevad er forbudt.

Det skal også vises aktsomhet ved fiske i nærheten av korallrev, jf. forskrift om utøvelse av fisket i sjøen kap. XIII «Beskyttelse av korallrev», § 66 Forbud mot å drive fiske i nærheten av korallrev: For å

beskytte korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet, og der gjennom bidra til en forsvarlig ressursforvaltning blant annet å sikre reproduksjons- og oppvekstområder for mange fiskeslag, må det utvises særlig aktsomhet ved fiske i nærheten av kjente forekomster av korallrev. Det er forbudt å ødelegge revene med hensikt. Forskriften forvaltes av Fiskeridirektoratet.

Båttrafikk, småbåthavner og oppankring

Pr i dag ligger det en havn på Rødbergneset som driftes av Kystverket, samt en småbåthavn (Sandbakken Marina) med plass til 110 båter som drives av Stadsbygd Båtlag. Begge disse havnene er utenfor vernegrensen og er ikke direkte berørt av verneforskriften. Hvis en virksomhet utenfor et verneområde kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår, jf. § 49 i naturmangfoldloven (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde). For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6 i naturmangfoldloven.

Aktiviteter som indirekte kan ha en negativ konsekvens for verneverdiene, som for eksempel konsentrerte utslipp o.l. må vurderes etter § 49. I tillegg vil slike aktiviteter reguleres av blant annet plan- og bygningsloven, vannforskriften og forurensningsloven.

Pr i dag er det en del ferdsel med båt i verneområdet, både av fritidsfiskere og kollektivtransport. Hurtigbåten som går fra Trondheim, går ofte i gjennom verneområdet.

Ferdsel med båt og andre fartøy på vann er tillatt i det marine verneområdet (§ 4 bokstav c). Bruk av for eksempel vannscooter er også tillatt. Unntak for bruk av motorisert båt og vannskuter er beskrevet under kapittel "Restriksjonsområder".

Oppankring er ikke tillatt etter verneforskriften § 3 bokstav c av hensyn til fastsittende organismer på hardbunn (fjell/stein) i Rødberg. Et unntak gjelder for småbåter (

Reiseliv

Det er ingen hindringer for å bruke Rødberget marine verneområde til turisme og reiseliv. Ved å øke fokuset på Rødberget med det rike korallrevet og annet biologisk mangfold, vil sannsynligvis attraksjonsverdien øke. Om reiseliv innebærer bruk av båt og oppankring av båt, er dette tillatt uten søknad (§ 4 bokstav c og d).

Museet Kystens Arv ligger tett ved fjæra ved utløpet av Prestelva, og bruker området til blant annet naturveiledning for ungdom. Her lærer

skoleklasser å ro, fiske, sette garn o.l. Her drives også turistfiske og spel. Folkehøgskolen bruker også området til undervisning.

Forskning og undervisning

Forskning som innebærer inngrep som er forbudt i henhold til verneforskriften, f.eks. prøvetaking av koraller, må søkes dispensasjon fra § 6 i verneforskriften.

Prøvetaking med skraperedskaper på korallrevene bør unngås da disse gir for store skader. Slik dispensasjon gis bare hvis det er en særskilt god grunn for at prøvene må tas i verneområdet. For eksempel ved en overvåkning.

Ved en eventuell prøvetaking anbefales det å bruke gripeklo på ROV til prøvetaking av koraller, for mer kontroll på prøvetakingen. Ved behov for prøveuttak av arter som ikke er tillatt høstet etter verneforskriften, må dette omsøkes etter verneforskriften § 6.

En informasjonsplakat for verneområdet vil bli utarbeidet og plassert på høvelige steder som gjerne brukes av besøkende. Det er også et mål å bruke Museet Kystens Arv til formidling av naturverdiene i Rødberg, og kanskje om verdiene i de andre marine verneområdene i Trondheimsfjorden. Det kan søkes tilskudd til slike tiltak igjennom bestillingsdialogen forvaltningsmyndigheten har med Statens naturoppsyn hvert år.

Kulturminner

Det finnes trolig rester etter gamle havneanlegg og båter innenfor verneområdet.

Bygg og Installasjoner

Drift av tekniske anlegg som allerede eksisterer i verneområdet er tillatt. Dette gjelder eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner, sjøkabler, kloakkanlegg, bruer, fortøyninger, naust og eventuelt andre anlegg (jf. § 4 bokstav b, d, h, i, j, k, l og n).

Etablering av ulike typer nye anlegg, utfyllinger, byggevirksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning og boring og lignende er i utgangspunktet forbudt (jf. § 3 bokstav c).

Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs, f.eks. sjømerker, kan gis dispensasjon etter søknad (jf. § 5 bokstav a). Det samme gjelder hvis det skal legges nye kabler og rørledninger i verneområdet, jf. § 5 bokstav b. Det må da søkes dispensasjon fra verneforskriften, og søker må da beskrive nøye hvor kablene/rørledningene skal legges, hvilke metoder som skal brukes o.l. Det må benyttes skånsomme metoder under slike tiltak. I samråd med forvaltningsmyndigheten må det vurderes traseer der verneverdiene blir minst mulig påvirket. Likeså kan det etter søknad gis tillatelse til oppgradering og fornyelse av sjøkabler når dette innebærer mer enn vanlig vedlikehold, jf. § 5 bokstav c.

Oppgradering og/eller fornyelse av sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetversnitt er tillatt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i strid med verneformålet, jf. § 4 bokstav j. Hvis det skal legges kabler på nye steder i verneområdet må det søkes dispensasjon etter verneforskriften § 5 bokstav b.

I innseglingsleia inn til museet er det satt opp påler som fungerer som bølgedempere. I henhold til verneforskriften § 4 bokstav m er det tillatt med drift og vedlikehold av de eksisterende pålene. Utsett av nye påler må søkes dispensasjon etter verneforskriften. Forvaltningsmyndigheten vil da vurdere søknaden etter § 5 bokstav d eller § 6 i verneforskriften.

Masseuttak er i utgangspunktet forbudt i Rødberg marine verneområde. Det kan derimot gis dispensasjon til vedlikeholdsmudring og mindre uttak av sand til eget bruk for grunneier, jf. § 5 bokstav f og g.

Anlegg av ny brygge/kaianlegg og andre vesentlige tiltak som for eksempel bygging av landgang i fjæra (i tilknytting til flytebrygge), og dette krever bruk av gravemaskin, sprengningsarbeid eller støyping, må dette omsøkes både etter verneforskriften (§ 5 bokstav d eller § 6) og plan- og bygningsloven.

Motorferdsel

Grønningsbukta er vernet som naturreservat som medfører noen restriksjoner for bruk av området. Det er ikke forbudt med vanlig ferdsel i fjæra, men det er forbudt med motorisert ferdsel da det kan være forstyrrende for fuglelivet. Dette gjelder også bruk av vannscooter. Pga endringer på vannscooterforskriften er det nå tillatt med ferdsel med vannscooter i resten av det marine verneområdet. Prestbukta er et viktig funksjonsområde for fugl, og bør derfor ha kontinuerlig overvåking i perioder med mye ferdsel med da spesielt vannscooter som kan gå høyt opp i fjæresonen.

Tilleggsopplysninger

Havbruk

Siden Trondheimsfjorden er Nasjonal laksefjord, tillates ikke oppdrett av anadrom laksefisk. Hvis det i fremtiden skulle bli tillatt med oppdrett i Trondheimsfjorden og i Rødberg marine verneområde må det søkes dispensasjon etter § 6 i verneforskriften. Forvaltningsmyndigheten må så vurdere om en slik aktivitet vil være forenelig med verneformålet.

Marin Harvest drifter i dag det landbaserte oppdrettsanlegget som ligger på Rødbergneset. Anlegget ligger utenfor vernegrensen, men inntaks- og utløpsledninger går ut i verneområdet.

Marin Harvest har et landbasert oppdrettsanlegg for leppefisk på Rødbergneset. Ut fra anlegget går det en hovedinntaksledning for sjøvann (ca. 90 m dyp) og en inntaksledning i backup (70 m dyp). Utløpsledningen ligger på ca. 5 meters dyp dreid mot vest. I forbindelse med inntak- og utslippsledninger, vil det være behov for vedlikehold og oppgradering av eksisterende ledninger, dette er tillatt i henhold til § 4 punkt 9 «Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler» i verneforskriften. Ved utsetting av nye rørledninger eller forandring av plassering av ledninger o.l. må det søkes dispensasjon, jf. § 5 punkt 2 og 3.

Forvaltning

Rødberget (VV00003235)

Innledning

Verneforskriften er gjeldende lovverk for verneområdet og regulerer hva som er tillatt, hva som er forbudt, og hva som kan tillates etter dispensasjon. Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene sendes forvaltningsmyndigheten. I verneforskriften § 5 (Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) er det listet opp en rekke tiltak som er vurdert under verneprosessen. Her gis det vanligvis dispensasjon, under visse vilkår. Dersom det viser seg at tiltaket er til skade for verneverdiene vil forvaltningsmyndigheten kunne inndra godkjente dispensasjonssøknader, eller avslå nye søknader. I de tilfeller der det søkes om tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 5, behandles søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 6. Der Rødberget overlapper med Grønningsbukta vil den strengeste bestemmelsen av verneforskriften for Rødberget marine verneområde og Grønningsbukta naturreservat gjelde.

Alle vedtak registreres i Miljøvedtaksregisteret.

Målet er å bevare området i mest mulig urørt tilstand og områdets funksjon som et viktig funksjonsområde for marine arter. I tillegg overlapper området med Grønningsbukta naturreservat der formålet med vernet er å ta vare på et viktig våtmarksområde med plante- og dyreliv. Særlig av hensyn til et spesielt strandengområde og et rikt og interessant fugleliv.

De aktivitetene som i dag foregår i og rundt Rødberget er ingen stor trussel mot verneverdiene. Store fremtidige utbyggingsplaner, utfyllinger o.l. vil derimot være en stor trussel. Derfor er det ikke tillatt med slike aktiviteter i verneområdet.

Tiltaksplan

ID_TILTAK	PRI	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsmål	Dato innlagt	
ID_TILVV00003235_000000001	1	Det bør ryddes i verneområdet minst en gang i året, helst før vårtrekket (april).	Annet	Ikke valgt	01.01.2020	
ID_TILVV00003235_000000003	2	Korallrevet bør overvåkes jevnlig jf. klimaendringer, havforsuring o.l. Overvåkninger bør skje ca. hvert 5 år.	Annet	Ikke valgt	01.01.2021	
ID_TILVV00003235_000000004	3	Utarbeiding av informasjonsplakater og tavler ved innfallsporter, samt portal ved Museet Kystens Arv. Se besøksstrategi.	Annet	Ikke valgt	01.01.2020	01.1
ID_TILVV00003235_000000005	4	Utarbeide informasjonsbrosjyrer og infoplakater angående bruk av fiskeredskaper og forsøpling. se besøksstrategi.	Tilrettelegging og informasjon	Ikke valgt	01.01.2020	01.1
ID_TILVV00003235_000000006	5	Bidra med midler til Museet Kystens Arv til informasjon om korallrevet og verneverdiene i Rødberget. Se besøksstrategi.	Annet	Ikke valgt	01.01.2021	
ID_TILVV00003235_000000002	7	Det bør utføres en kartlegging av bunndyrsfauna og vannkvalitet i gruntvannsområdene for å kunne overvåke naturverdiene jf. klimaendringer o.l.	Annet	Ikke valgt	01.01.2021	01.0

ID_TILTAK	PRI	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsmål	Dato innlagt
ID_TILVV00003235_000000007 8		Kartlegging av korallrevet med klar geografisk avgrensning. Legges inn i naturbasen og yggdrasil. Dette kan hindre skade på korallforekomster som følge av fiske o.l.	Kartlegging	Ikke valgt	16.03.2020
ID_TILVV00003235_000000008 9		Overvåkning av hvordan motorisert ferdsel med vannscooter og båt påvirker områder som er viktige for fugl	Annet	Ikke valgt	17.03.2020

Skjøtselsplan

Ikke behov for plan

Besøksforvaltning

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

Forvaltningsutfordringer

Alt som kan endre økosystemet i Rødberget og da særlig korallrevet, vil utgjøre en trussel for verneverdiene. Mulige negative fysiske og kjemiske påvirkninger er listet opp under.

Innenfor verneområdet:

* Forurensning

- Små og store utslipp av helse og miljøskadelige stoffer utgjør en trussel for artene som lever her. Et eksempel er oljesøl fra båter. Dette er en aktuell trussel siden uhell kan skje.

- Utslipp fra det landbaserte oppdrettsanlegget

- Utslipp fra småbåthavn og småbåthotell. Pr i dag er det ikke lov til å pusse båtene, sløye fisk og lignende ved småbåthavna og småbåthotellet. Høytrykksspyling av båtene er mulig, men det er i utgangspunktet ikke tillatt og tilrettelagt for det.

* Avfall/Forsøpling

- Av forsøpling har det blitt funnet fastsittende fiskeredskaper i korallrevet.

- Avfall som havner i fjæra og i havet kan gi forurensende stoffer og skade fugl og fisk ved inntak, og ikke mist være estetisk skjemmende.

* Fremmede arter

- Det er vanskelig å forutse hva en invasjon av en ny marin art innebærer av påvirkning på de hjemmehørende artene i dagens økosystem. Vi kjenner ikke til at det er noen umiddelbar risiko for invasjon av en fremmed og skadelig art i Rødberg i dag.

* Overfiske

- Fiske reguleres av annet lovverk enn verneforskriften, og pr i dag fiskes det såpass lite i verneområdet at det ikke er noe trussel for verneverdiene.

- Høsting av andre marine arter (snegler, sjøpølser, kråkeboller m.m) er i dag under definisjonen "fiske". Overhøsting av slike arter kan ha en negativ effekt på verneverdiene da høsting i stor skala kan påvirke økosystemet. Pr i dag finnes det ingen lovverk som regulerer dette. Hvis høstingen skjer innenfor 2 meters dybde er dette på privat grunn og trenger bare tillatelse fra grunneier. Det kan da høstes "tom" for en art i et område uten at det blir stoppet av lovverk.

* Fiskeredskaper

- Garn, som settes av fritidsfiskere i områder der hvor koraller vokser, vil lett sette seg fast og brette biter av korallene. Dersom folk ikke har kunnskap om hvor korallene vokser, utgjør dette en trussel.

- Ved økt bruk av området til fritidsfiske, kan også skader på korallene øke, siden fiskekroker lett setter seg fast i det som vokser på bunnen, og sterk strøm øker risikoen.

- Fiske med aktive bunnredskaper (tråling) er regnet som den største trusselen mot kaldtvannskoraller langs kysten.

* Oppankring

- I områder med korallrev er oppankring en trussel. Det er opplagt at en dregg vil påføre korallene skade. Gode oppankringsplasser er imidlertid i bruk i grunnere farvann på bløtbunnsområdene der det ikke er koraller.

* Fysiske inngrep/arealendringer

- Utfyllinger, masseuttak og lignende kan føre til tap av rike bløtbunnsområder, endre kjemiske forhold og strømforhold, samt skade korallene.

* Uttak av korallsand/skjellsand

- Det er et marked i dag for denne ikke-fornybare ressursen som utgjør en artsrik naturtype som inngår i økosystemet i Rødberget.

* Dykking

- Pr i dag er det ikke registrert noe dykking i Rødberget siden korallene ligger dypt, men det er ikke utenkelig at området kan bli mer attraktivt siden flere dykkere i dag har tilgang på utstyr til å dykke på dypere vann. Korallene kan påføres skade, både som følge av uforsiktighet, dårlig kontroll i sterk strøm, og ved at de kan utsettes for trofejakt.

Utenfor verneområdet

* Klimaendringer - Oppvarming av havet og havforsuring er sett på som de største stressfaktorene for *Lophelia* da de vil påvirke revet direkte.

- Oppvarming av havet kan påvirke strømforholdene i Trondhjemsfjorden og forandre oksygeninnholdet på dypere vann. *Lophelia* kan tolerere en stor variasjon i temperatur, akkurat som naturlig variasjon over tid på samme sted. Men det er usikkert hvordan en enkel populasjon vil reagere på en brå endring i temperatur. Spesielt hvis den allerede lever nært toleranseterskelen. Selv om økning i temperatur ikke har en stor effekt på *Lophelia*, kan temperaturforandringen i kombinasjon med andre forandringer i omgivelsene ha en stor negativ effekt.

- Havforsuring er negativt for *Lophelia* da det påvirker veksten til korallene. Forandringer i havets kjemi (karboninnhold) sammen med havforsuring, kan gi en undermetning av kalsiumkarbonat i sjøvannet. kalsiumkarbonat er byggemateriale for kalkalger og kaldtvannskoraller. Havforsuring kan også føre til at de døde delene av revene, som mange andre arter er avhengig av, kollapser fortere.

* Sedimentering

- Økt sedimentering gjennom for eksempel utslipp fra omliggende industri, kan være negativt for korallene. Hvor stor sedimenteringen kan være og hvor stor negativ effekt det har på korallene pr i dag er ukjent, men som føre-var bør slik økning unngås siden kunnskapsgrunnlaget er for dårlig.

* Akutte utslipp

- Oljetanker og lignende på land i hele nedslagsfeltet må sikres mot lekkasjer. Særlig for fugl utgjør utslipp av olje/diesel en svært stor trussel. Et annet eksempel utslipp av silopressaft som også vil gi konsentrert forurensning.

* Farlig avfall i småbåthavner og avrenning fra båtslipp uten tett dekke, oppsamling og behandling.

- Rester av maling og løsemidler, smøreolje, elektronisk utstyr, batterier og lignende kan forurense det marine livet. Selv om stoffer som TBT ikke lenger er tillatt brukt som bunnstoff på båter, bør båtutslipp langs Rødberget ha tett dekke og oppsamlingsordning ved høytrykksspyling og bunnskraping. Farlig avfall utgjør en risiko og skal leveres på godkjent mottak. Alle småbåthavner skal ha en godkjent avfallsplan.

* Avrenning fra landbruksdrift og spredte avløp

- Store deler av verneområdet, spesielt bløtbunnsområdene, grenser mot landbrukseiendommer. Noen næringsstoffer kommer ut i Rødberget fra landbruksareal, og noe fra spillvann som kommer ut i Grønningsbukta og Rødbergneset. Pr i dag er ikke tilførselen så stor at den er skadelig for verneverdiene. Trusselen i forhold til/fra skadelige næringstilførsler fra landbruksareal og kloakk til Rødberget anser vi som liten. Vannforskriften og forurensningsloven vil regulere slike aktiviteter og tiltak.

* Næringsavrenning fra akvakulturvirksomhet

- Marine Harvest har et landbasert oppdrettsanlegg for leppefisk som grenser mot verneområdet. Anlegget har en utløpsledning på ca. 5 m dyp ut fra Rødbergneset. det er satt strenge krav om rensing av utslipp fra oppdrettsanlegget samt overvåkning av korallrevet og Grønningsbukta i forbindelse med utslippene. Påvirkning fra forspill og fekalier samt påvirkning fra kjemisk/farmakologiske produkter brukt i driften kan være en trussel mot korallene. Vannforskriften og forurensningsloven vil også regulere aktivitet og tiltak fra oppdrettsanlegget.

Naturmangfoldloven

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter.

De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfoldet etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven §48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2016-06-17-691>

Sentrale føringer

Naturmangfoldloven §48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert, på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i §48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon.

Mer informasjon:

Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2014/Januar-2014/Rundskriv-om-forvaltning-av-verneforskrifter/>

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir for det første forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. For det andre gir bestemmelsene adgang til i skjøtelsesøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller

regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området.

Det som kan foretas med hjemmel i § 47 er tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47.

Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneieres samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsels på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneiere eller rettighetshaveren.

Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

Mer informasjon:

Ot.prp.nr. 52(2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), kapittel 21 (merknader til de enkelte bestemmelser)

<https://lovdata.no/pro/#document/PROP/forarbeid/otprp-52-200809?from=NL/lov/2009-06-19-100/>

Oppfølging av ulovligheter - håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av fuglefredningsområdet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap. IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

statsforvalteren er delegert myndighet etter naturmangfoldloven kap. IX § 69-73, om:

Retting og avbøtende tiltak

Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.

Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.

Tvangsmulkt.

Miljødirektoratet har myndighet til å gi pålegg om miljøerstatning. Strafferammen for overtredelser av nærmere angitte bestemmelser i naturmangfoldloven eller bestemmelser gitt i medhold av loven, er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser, jf. naturmangfoldloven § 75.

I henhold til straffeloven § 152b kan det gis fengsel på inntil 10 år for grovt uaktsomhet, som:

- (1) Forurensning av vann slik at livsmiljøet i et område blir betydelig skadet eller trues av en slik skade.
- (2) Lagrer, etterlater eller tømmer avfall eller andre stoffer med nærliggende fare som nevnt i nr 1.

Med fengsel inntil 6 år for grovt uaktsomhet som:

- (1) Minsker en naturlig bestand av fredede levende organismer som nasjonalt eller internasjonalt er truet av utryddelse, eller
- (2) Påfører betydelig skade på et område som er vernet etter naturmangfoldloven kapittel V.

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
Bruk av båt og vannscooter	Kapittel IV nummer 4 (Grønningsbukta naturreservat)	Innenfor grensen til Grønningsbukta naturreservat er motorisert ferdsel forbudt, herunder båt med motor og vannscooter. Unntak fra denne bestemmelsen: - Motorisert ferdsel til vanns er tillatt i forbindelse med utøvelse av tradisjonelt fiske. - Grunneiere og rettighetshavere har adgang til motorisert ferdsel til vanns ved inn- og utkjøring fra naust og båtplasser - Ut fra stranden mellom grensepunkt 17,18 og 19 (se kartvedlegg)

Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
Bruk av drone	Kapittel IV nummer 4 (Grønningsbukta naturreservat)	skal det være adgang til slik motorisert ferdsel. - Ved motorisert ferdsel til vanns er det ikke tillatt å ferdes i høyere fart enn 5 knop Innenfor grensene til Grønningsbukta naturreservat er bruk av motor på modellfly, modellbåter og drone ikke tillatt. I resten av Rødberget marine verneområde er det tillatt med bruk av drone.
Tipping av åkerstein	§ 5 bokstav h	Grunneiere kan søke dispensasjon til tipping av åkerstein ut i verneområdet fra egne områder. Dette gjelder bare naturstein.
Uttak av sand og grus	§ 5 bokstav g	Grunneiere kan søke dispensasjon til uttak av sand og grus fra verneområdet til eget bruk. Det er mulig å få 5-årige dispensasjoner til dette. Det er ikke tillatt med uttak av sand og grus til salg.
Vedlikeholdsmudring	§ 5 bokstav f	Landområdene som grenser mot Rødberget marine verneområde er ofte utsatt for erosjon, spesielt etter dårlig vær. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til vedlikeholdsmudring. Det vil stort sett være behov for vedlikeholdsmudring utenfor vernegrensen.
Uttak av tang og tare	§ 3 bokstav a	Det er ikke tillatt med uttak av tang, tare, ålegraseng og andre marine planter.
Fiske	§ 4 bokstav e	Fiske og høsting av andre marine arter (eks. skjell) er tillatt
Oppdrett	§ 3 bokstav c	Det er ikke tillatt med etablering av oppdrettsanlegg i verneområdet. Trondheimsfjorden er også en Nasjonal laksefjord der det ikke er tillatt med oppdrett av anadrom laksefisk.
Fortøyning av båter	§ 4 bokstav d	Det er tillatt med fortøyning av småbåter i verneområdet, samt for tradisjonsbåter i bruk ved Museet Kystens Arv.
Jakt	§ 4 bokstav g i verneforskrift for Rødberget marine verneområde og kapittel IV nummer 2 og kapittel VI nummer 1 i verneforskrift for Grønningsbukta naturreservat	I Grønningsbukta naturreservat er det generelt forbudt med jakt på vilt. Men det er mulig å søke forvaltningsmyndigheten om dispensasjon til felling av vilt som gjør vesentlig skade (eks. gås som gjør skade på avling). Ellers i det marine verneområdet er det tillatt med jakt på vilt, i samsvar med gjeldende lovverk.
Ferdsl med hund	kapittel IV nummer 2 og kapittel V nummer 2 i	I den delen av verneområdet som overlapper med Grønningsbukta naturreservat må hund holdes i

Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
Avløpsrør fra landbasert oppdrettsanlegg på Rødberget	verneforskrift for Grønningsbukta naturreservat § 5 bokstav b	bånd. Unntak for dette er hvis hun brukes til gjeting. Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til legging av nye avløpsrør fra det landbaserte oppdrettsanlegget på Rødberget. Avløpsrør må legges på en slik måte at det har liten sannsynlighet for å påvirke korallrevet. Avløp fra for eksempel ferskvannsanlegg må styres til et område med høy saltholdighet. Helst bør det lages et blandebasseng med tilførsel av saltvann på land, slik at vannet blir brakkt, før det føres ut i sjøen. Avløpsrørene skal legges slik at utløpet ligger i et strømrøkt område og med en slik strømrøktning av næringspartikler havner mest mulig utenfor verneområdet, da spesielt korallforekomster. Avløp må være rensert i henhold til gjeldende lovverk.

Tilgrensende verneområder

Grønningsbukta naturreservat er et våtmarksområde på 588 daa, hvorav ca. 490 daa av vannarealet ligger innenfor Rødberget marine verneområde. Det vil si at både verneforskriften for Grønningsbukta naturreservat og Rødberget marine verneområde gjelder for dette sjøarealet.

I andre delen av Rødberget grenser det marine verneområdet mot Berga naturreservat som i 2018 ble fredet blant annet på grunn av rik edellauvskog.

Tilleggsopplysninger

Vannforskriften

Vannforskriften er en sektorovergripende forskrift som peker ut en retning vi ønsker å gå i forhold til vann. Forskriften har ikke selvstendige vedtakshjemler, men den skal legges til grunn i vedtak som berører vann etter annet sektorregelverk. Miljømålet om god økologisk og god kjemisk tilstand er felles uansett sektor. Om dette målet ikke nås, må berørte myndigheter sørge for at påvirkningen reduseres (tiltak) gjennom sitt regelverk.

Kunnskapsgrunnlag

Rødberget (VV00003235)

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
	2003	Rapport fra arbeidsgruppen for vern av koraller		
		Hjemmeside		https://www.artsdatabanken.no/
		Artsobservasjoner		https://www.artsobservasjoner.no/
K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1974-4: 1-65.	1974	Registreringer av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973	K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1974-4: 1-65.	
NIVA rapport 6105-2011.	2011	Nasjonalt program for kartlegging og overvåkning av biologisk mangfold - marint. Sluttrapport for perioden 2007-2010.	NIVA rapport 6105-2011.	
NIJOS Rapport 10:2002	2002	Biologisk mangfold i Rissa kommune	NIJOS Rapport 10:2002	
Research Report for DN 1997-1. Directorate of Nature Management.	1997	Distribution of marine, benthic macroorganisms in Norway	Research Report for DN 1997-1. Directorate of Nature Management.	
DN Håndbok 19-2001	2001	Kartlegging av marint biologisk mangfold	DN Håndbok 19-2001	
DN Rapport	2001	Etter Utredning for DN Nr. 1995-3. Kartlegging av egnende marine verneområder i Norge. Tilrådning til arbeidsgrenser for områdene samt nye områder fra rådgivende utvalg 2001-26.10.01	DN Rapport	
DN Rapport 2008-4	2008	Utredning om behov for tiltak for koraller og svampesamfunn	DN Rapport 2008-4	
Fisken og havet nr. 17 - 1998	1998	Artsmangfoldet på Lophelia-korallrev	Fisken og havet nr. 17 - 1998	

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Fisken og havet nr. 2 - 2000	2000	og metoder for kartlegging og overvåkning Lophelia-korallrev langs norskekysten - forekomst og tilstand.	Fisken og havet nr. 2 - 2000	
Hydrobiologia 471: 1-2.	2002	The deep-water coral Lophelia pertusa in Norwegian waters: distribution and fishery impacts.	Hydrobiologia 471: 1-2.	
Statsforvalteren i Sør- Trøndelag, En statusrapport. Rapport 3/1995	1995	Elveoslandskapet i Sør-Trøndelag fylke	Statsforvalteren i Sør- Trøndelag, En statusrapport. Rapport 3/1995	
Geophysical Astrophysical Dynamics 26: 3-26	1993	Physical oceanography of the Trondheimsfjord	Geophysical Astrophysical Dynamics 26: 3-26	
NINA Rapport 1028. 40s.	2014	Lophelia pertusa in Norwegian waters. What have we learned since 2008?	NINA Rapport 1028. 40s.	
Artsdatabanken, Norway.	2015	Norsk rødliste for arter 2015. Naturbasen	Artsdatabanken, Norway.	https://kart.naturbase.no/
Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab Skrifter 2011: 42-51.	2011	Vilhelm Storm bidrag til Kundskap om Tronhjemsfjordens Fauna I.	Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab Skrifter 2011: 42-51.	
Havetsmiljø 2001	2001	Norske korallrev kan vise oss fortidens havklima	Havetsmiljø 2001	
Tapir forlag, Trondheim, 336 sider.	2000	Trondheimsfjorden	Tapir forlag, Trondheim, 336 sider.	

Vedlegg

Rødberget (VV00003235)

Filvedlegg

Type	Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav	Størrelse
	04.10.2019	Rødberget og Prestbukta i Rissa kommune som fugleområder	ja		4842 Kb
	20.08.2020	Besøksstrategi for Rødberget marine verneområde og Grønningsbukta naturreservat		ja	674 Kb
	20.08.2020	Rødlistearter registrert i Rødberget marine verneområde	Artsobservasjoner		16 Kb

Kartvedlegg

Type	Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav	Størrelse
	04.10.2019	Vernekart Rødberget marine verneområde	ja	ja	136 Kb
	04.10.2019	Kart Grønningsbukta naturreservat med grensepunkter		ja	363 Kb